

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ زکات، خمس، صدقه و وقف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: علی راضی

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۱۵

چگونه می‌توان فرق سادات دروغین را از سادات راستین تشخیص داد؟ این معضل از زمان صفویان رواج یافته و حتی برخی با دادن پول سید می‌شدند! آیا هر کسی که بر اساس شناسنامه ادّعی سید بودن داشته باشد صحیح است؟ در صورت مشکوک بودن آیا می‌توان از دادن خمس اجتناب کرد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۱۸

علم أنساب، نزد خداوند است؛ چراکه تنها او از واقعیت مناکح و موالید آگاه است و دیگران تنها ظاهر آن را می‌دانند و خداوند این علم را به هر کس از خلفائش که بخواهد ارزانی می‌دارد؛ چنانکه بنا بر روایاتی متواتر، به پیامبرش صلی الله علیه و آله و سلم ارزانی داشت، هنگامی که از کثرت پرسش‌های نابه‌جا و غیر ضروری یارانش به خشم آمد و فرمود: «هر کس می‌خواهد از نسبش آگاهی یابد بپرسد تا به او آگاهی دهم!» پس عبد الله بن حذافه‌ی سهمی که در نسبش شکی بود، پرسید: «پدر من کیست؟! آن حضرت فرمود: «پدر تو حذافه‌ی سهمی است!» عبد الله گفت: «اللَّهُ أَكْبَرُ الَّذِي أَثْبَتَ نَسَبِي عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ»؛ «بزرگ است خدایی که نسب من را به زبان پیامبرش صلی الله علیه و آله و سلم ثابت کرد!» سپس مردی دیگر پرسید: «پدر من کیست؟! آن حضرت فرمود: «پدر تو سالم آزاد شده‌ی شبیه است.» در این هنگام برخی یاران آن حضرت بیمناک شدند و از او خواستند که آنان را ببخشد و خشم خود را فرو خورد و به این کار ادامه ندهد، با این عذر که «إِنَّهُ لَا عِلْمَ لَنَا بِمَا صَنَعَتِ النِّسَاءُ فِي خُدُورِهَا»؛ «ما به کاری که زن‌ها در پشت پرده‌ها کرده‌اند آگاهی نداریم!» پس آن حضرت عذرشان را پذیرفت و خشم خود را فرو خورد و از منبر به زیر آمد.^۱ چنین علمی برای خلفاء آن حضرت نیز به مثابه‌ی

۱. نگاه کنید به: الأصول الستة عشر لعدة من المحدثين، ص ۳۹؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۱۱، ص ۳۷۹؛ مصنف ابن أبي شيبة، ج ۷، ص ۴۳۸؛ مسند أحمد، ج ۲، ص ۵۰۳ و ج ۳، ص ۱۰۷؛ صحيح البخاري، ج ۱، ص ۳۲ و ج ۸، ص ۱۴۲؛ صحيح مسلم، ج ۷، ص ۹۳ و ۹۴؛ صحيح ابن حبان، ج ۱، ص ۳۱۰.

میراثی از او روایت شده است^۱. از اینجا دانسته می‌شود که حقیقت آنساب تنها برای خداوند معلوم است و قطع به آن جز از طریق خلیفه‌ی او در زمین ممکن نیست؛ خصوصاً در زمان کنونی که نسل‌های بسیاری از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم گذشته و قبائل و شعوب به هم آمیخته شده و در اثر عواملی مانند خوف‌ها و طمع‌ها، بسیاری از هاشمیان غیر هاشمی و بسیاری از غیر هاشمیان هاشمی به شمار رفته‌اند.

البته قطع به حقیقت آنساب در احکامی مانند توارث و پرداخت خمس، ضرورت ندارد و اطمینان به آن با نظر به استفاضه یا شجره‌نامه کافی است، مگر در امور اعتقادی مانند عقیده به خلافت یک کس که قطع به هاشمی بودن او در آن ضرورت دارد و با خبری قطعی از جانب خلیفه‌ی پیشین یا آیتی بی‌ینه از جانب خداوند حاصل می‌شود، نه با امثال استفاضه یا شجره‌نامه؛ چراکه امثال استفاضه یا شجره‌نامه مفید ظنند و ظن برای چنین عقیده‌ای کافی نیست. آری، در صورتی که خداوند یا خلیفه‌ی پیشین او از خلافت کسی خبر قطعی بدهند، قطع به نسب او در ضمن قطع به خلافت او حاصل می‌شود؛ چراکه آن دو با یکدیگر ملازمه دارند.

تعلیقات

پرسش‌ها و پاسخ‌های فرعی

تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۲

نویسنده: صادق

پرسش فرعی ۱

در جایی از استفاضه گفتید و فرمودید که مفید ظن است. لطفاً با توجه به اختلاف‌هایی که در این باره هست، تعریف استفاضه در نزد خود و علت ظنی بودن آن را بفرمایید. در چه مواردی استناد به آن درست محسوب می‌شود؟ تشکر

تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۹

پاسخ به پرسش فرعی ۱

مراد از استفاضه در باب نسب، شهرت و شیوع آن در میان مردم است که غالباً مبتنی بر علم نیست، بلکه مبتنی بر اصل و ظاهر است؛ چراکه مردم علم غیب ندارند، بلکه وقتی کودکی را در خانه‌ی زن و شوهری می‌بینند و از آن دو می‌شنوند که او فرزندشان است و اختلاف کننده‌ای با آن دو نمی‌یابند، می‌گویند که او فرزند آن دو است و این در میانشان شهرت و شیوع می‌یابد، در حالی که ممکن است نزد خداوند این گونه نباشد؛ به این دلیل که مثلاً او فرزندخوانده‌ی آن دو باشد یا نعوذ بالله حاصل از زنا‌ی زن باشد؛ همچنانکه وقتی می‌شنوند کسی حسینی نامیده می‌شود و

۱. نگاه کنید به: بصائر الدرجات للصفار، ص ۱۳۶؛ الکافی للکلینی، ج ۱، ص ۲۲۳ و ۳۴۹.

اتهامی در این باره متوجه او نیست، می‌گویند که فلانی از نسل امام حسین علیه السلام است و این در میانشان شهرت و شیوع می‌یابد، در حالی که ممکن است نزد خداوند این گونه نباشد؛ به این دلیل که یکی از اجداد او دروغ گفته باشد یا فرزندخوانده‌ی مردی حسینی بوده باشد یا نعوذ بالله حاصل از زنا زنی بوده باشد. بنابراین، استفاضه به معنای شهرت و شیوع چیزی در میان مردم مفید علم نیست، ولی برای جریان احکامی ظاهری که تحصیل علم در آنها متعذر است، کفایت می‌کند؛ مانند نسب، نکاح، موت، ملکیت و وقف.

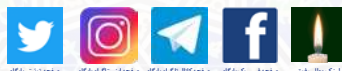

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خراسانی
 مجتبیٰ آشتیانی

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.